

Аритмија

Библиотека
огнови
книга 13
јуни 2013

АНТОЛОГ СКОПЈЕ
(прво издание)

Главен и одговорен уредник
Жарко Кујунџиски

Наслов на оригиналот
Delimir Rešicki, *Aritmija*
© Delimir Rešicki

© of the translation: S. Fischer Foundation
by order of TRADUKI

Сите права се задржани

Ликовно-графичко обликување
antolog@gmail.com

Корица
Александар Ковачевски

Printed in Republic of Macedonia

CIP – Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека
„Св. Климент Охридски“, Скопје

821. 163. 42-1

РЕШИЦКИ, Делимир

Аритмија / Делимир Решицки ; препев од
хрватски Никола Маџиров. – Скопје : Антолог,
2013. – 96 стр. ; 10 см – (Библиотека Огнови ;
кн. 13)

Превод на делото: *Aritmija* / Delimir Rešicki

ISBN 978-608-4507-85-7

I. Rešicki, Delimir види Решицки, Делимир

COBISS.MK-ID 94132746

Аритмија

ДЕЛИМИР РЕШИЦКИ

препев од хрватски
Никола Маџиров

Антилоп

*Скитаат низ животот кон гробот како испарувања
кои налетот на ветрот ги тера назад во мочуриштето...*

(Густав Мејринк)

момчиња од старите австроунгарски касарни

КРАКОВ, КАЗИМИРЦ

На Бруно Шулиц

Никогаш бог минатото и сегашноста
не ги имаше споено со толку тешко лепило,
какво што вдишував насекаде во воздухот
таму покрај Висла
о ти, јингеле¹,
барајќи ги продавниците со боја на цимет
во кои твоите предци еднаш одамна
со шепот и мака
ги проколнале сите утрински ѕвезди
што засекогаш им останале пришиени
врз ракавите и твоите снежни очи

сега бакни ја сипата
која го распрснува слаткото црнило на смртта
за твојот сон
одново да не го пронајде патот до отвореното море.

Помоли се на сеништата кои на небото
за некого друг
ги црта поларната светлина
и никому не кажувај му
што си видел таму во белината
о ти, јингеле.

Оној што макар еднаш чекорел
по чии било стапки во снегот
знае дека никој не се враќа по истиот пат
со кој еднаш се обидел
да го измами времето

во снегот бог уште појасно нè гледа
снегот паѓа само кога нему ќе му се помрачи видот
бог со снег го лечи својот неизлечив страв.

¹ момче (јидиш) (преп)

Маглите од северните мориња
патуваа уште долго и далеку
сè појужно и појужно во рамницата
за да може првородениот во нив
да ја скрие својата уморна војска

така
отсекогаш мислев
се создавала Полска
и секогаш кога
маглата од доцната есен
ќе се спушти во Казимирц
одново гледам многу сеништа
што се обидуваат
како валкани партали
да ги запалат своите сопствени сенки
изговарајќи имиња
о ти, јингеле,
на сите мои познати
и твоите непознати мртви.

Оној што макар еднаш чекорел
по чии било стапки во снегот
ќе стигне затоа, макар во сон
на крајот од патот
еднаш во Казимирц

тука да каже дому
зошто ме остави
о ти, јингеле.

ГОДИШНИ ВРЕМИЊА

Ноќва пак
ќе ги мрднеме стрелките на часовникот.
Во два, ќе биде, всушност, три.
Точно во три, девет факели
ќе го осветлат изворот на оваа ледена река
што навечер крадеше старо сребро од твоите бедра.
Утрото пристигнува час порано, ноќта исто така.
Има повеќе време за облаците, силициумот и
полусонот.

Четири срни што ги видов
неколку километри пред Осиек
патувајќи од Барања
ќе се распливнат во магливо млеко
секогаш кога ќе посакам,
како некогаш, да ти го премолчам името.

Моите мртви на старите селски гробишта
ми шепотеа ноќта пред тоа на четири јазици
сосем едноставни зборови.

Чиниш, без усни,
одново и одново ме учат да зборувам за себе,
младите девојки со мое презиме,
кои завршија како вдовеени слугинки
и старите момци кои пеш пристигнаа
назад од војната и понекогаш пијани
раскажуваа за Русија, Кавказ и Ташкент
веќе сосем невидливи во огледалото.

Како заспано куче во синцир
челичното јаже го држеше сплавот
да не отплови низ реката.

Поминаа стотици години.

Во вреќата со житни зрна
скрив штурец
да ти ги отвори ледените порти.
Заклучи ги кога уште еднаш
ќе стаса летото.

Кој низводно ќе отплови
ќе роди девојче потивко од месечина
пред есенско утро.

Кој ќе отплови спроти текот на реката
ќе се врати на сè она што не го чека веќе.

Тие полиња што те покрија
со ледната земја превез се
зад превезот на кандилата,
во кандилото пролетта
пролетта го брои твоето време
прв си од заспаните
во неговиот пламен.

ХРАМОТ НА ШАЛАМУН

Уште еднаш сакам да кренам шатор
во близина на твоето срце.

Селанецот в поле
го фрла младото житно семе
во штотуку изораната бразда.
Секое зрно, миг пред
да ја допре земјата
се претвора во ноќна пеперутка
оставена на милост
и немилост на дневната светлина.

Ќо видов ова волшепство
еднаш во твоите очи
на кориците од подарената книга.

Кучето со мочка ги означува
границите на својот свет.

Питагора тоа го прави со пепел.

Сите свои јадици
ги измив во осветена вода.
Пред да се спуштам до чамецот
од речниот мил
со раце го ископав
долго криеното весло.

Невидлива менора
гореше во светлината на август
на влезот од храмот.

Една по една
гаснеа
далечните ѕвезди на меланхолијата.
Стари се племињата
што први ги видоа
како во млечната маглина
се раѓаат на небото.

Никогаш повеќе не кренаа глава.

Сите кои дипломирале
на твоите стихови
можат сега комотно во рајот.

Без страв да го врежат своето име
во кората на младата бреза.

Да фрлат во воздух
грст прав
и да чекаат
на ум да им падне
она што не им паѓаше
во широко отворените очи.

ЛАСТОВИЦИ ВО БАРАЊА

Изминаа
сега веќе и четириесет
и четири години.
Од дамнешните денови
ми останаа само
два сребрени куршума
скриени во стариот буквар
еден по еден
за секоја слепоочница.
Проверувам дали се на своето место
секогаш кога сонцето изгрева и заоѓа.
Еднаш, ќе одлетам со нив во празно
како истрел на пијан идиот
што му дале да го испука на селска свадба.

Никогаш не знаев каде би заминал.

На која страна од полето
наутро да тргнам со српот,
на која навечер со дивиот афион
што тебе штотуку родена
ти го оставив врз перницата.

Она што секоја ноќ
гасне над рамницата
не беше за тебе и за мене
подарена ѕвезда.

Ги гледам водите, тие сновидни води.

Од оваа кал
бог ги создаде лотосот
кандилото и ластовицата.

Од оваа кал ластовицата
го изгради гнездото на стариот трем
под твоите усни
и одлета дома на крајот на летото

на почетокот на светот

да му биде прва вдовица.

НОСТАЛГИЈА

На Барч

Постои едно тајно правило
во сите песни
што доаѓаат од Панонија.
Ќе знаат, отсекогаш,
сите вдовици и девици од рамницата.

Ќе проверив тоа
патувајќи со воз од Осиек
до северот на Полска.

Нешто ми рече
погледни си ги тие раце
додека сонливо ги гледав
оптегнатите рибарски мрежи
преполни утринска роса и рибини крлушки
во едно село крај пругата во близина на Балатон
и се одмарав со поглед во празно
кон хоризонтот.

Не беше ветар тоа што одненадеж
го заниша житното поле во треската на оној
што во сонот, кога беше дете
не стигна со снег да ги покрие очите.

Во тенките зраци на маглата
што пред самрак извира и нечујно лебди
над таа темна земја на детството,
со години недопрени во минските полиња,
мирисаат чудесни билки.

Твоето лице за миг
исчезна над разбранетата вода.
Ѓо немаше веќе
кога одново по неколку мигови
езерото се смири
во подножјето на врбите и расцутените тополи.
Елфот страсно пиеше апсинт
од неговата површина не грижејќи се многу
што сонцето е веќе високо
во очите на принцезата убиена
во поодмината бременост.

Стотина километри понатаму во Чешка
се слушна во предвечерието полка од последните
денови
на нејзиното девојчинство.

Лузните врз рацете на предците
одамна ја опишаа мандалата
во нејзините зеници

на сидовите на отклучената ќелија
никој никогаш не ѝ го запиша името.

ПИЖАМИ НА ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА РАК

На чичко Андрија

Она што во нив испарило,
тоа што во нив е изедено,
сега ме гледа во секој миг
од моите сопствени очи.

Покрај секоја од овие пижами
невидливи, рече, останаа санките.
Ноќта и лаежот во тие далечни села
ме втасаа засекогаш.

СЕСТРИ

Понекогаш
кога сè ќе се смиреше
во некогаш,
мојата сопруга и јас
нашиот дом
делумно на шега
делумно во сон
го нарекувавме музеј
на уморни сенки.

И навистина
тие темни сестри на нашата младост
го танцуваа,
додека од половините
незабележливо им паѓаа марами
од дамаст и прав,
уште поревносно по ѕидовите
своето ноќно фадо.

Како врапчиња
ослепени од пијани деца
нивните крилја во воздухот
плетеа уште потивки тантели
од белата, лековита мувла
од нашите усни.

Светлата во прозорците на болниците
сместени овде сосем близу
во нашето соседство
гореа навечер
како со нестварна светлина.

На сите, освен на еден
можев во тие прозорци да им се сетам на лицето.

Веднаш зад првиот праг на градот
росата паѓаше врз недогледните
мирисни полиња крај границата
која еднаш одамна ни го изеде видот.

Веќе одамна таму немаше никој.

Само роеви светулки
й паѓаат во очите
на последната дневна светлина
славејќи ги спијачите
кои ништо нема да отсонуваат
ниту овој иванден.

Пламенче од непознато потекло
гори, знам, и денес
некаде на врвовите од прстите на твоите раце
г. мејринк го видел
над главите на сонливите
минхенски убавици
на ноќните улици
кои еднаш и мене ми ја подарија
сета патетика на никогаш посонливата
баварска зима
што се спушташе од Алпите
посигувајќи го со мед и ореви
накитениот Мариенплац.

Мртви се,
вели мајсторот,
мечевите во земјата.

Живите не можат да ги кренат
за да не умрат од пламенот.

ДЕТСТВО

Таква е судбината на детето
деноноќно да ја бакнува
раката што те удира
врз модринката грижливо криена
под празничната кошула
некогаш одамна
слета една сеница по леб.

ГРОБОТ НА ДОРА ПЕЈАЧЕВИЌ ВО НАШИЦЕ

Што сонував?

Дека сончогледите на огледалото се
покриени со темниот превез на мојата коса?

Овие цветови беа сфинги,
сфингите ноќе ме учеа
кога брзо да зборувам
и кога долго да молчам
кога во пламенот за ништо на овој свет
да не ја препознаам својата сопствена прав.

Во моите раце лесни беа
шупливите птичји коски
затоа никогаш не можев
ширум да ја отворам таа тешка врата на сонот
штом среде ден каде било
и кога било ќе ги склопев очите.

Зад секој мој чекор
бесшумно се рушеше древниот, сонлив свет.

Во летните вечери
ги броев мувите
на неговиот одар
тие синови и тие мои ќерки
што во омарнина и спарина
ќе го пронесат гласот
за сето она што никогаш
не посакав да ти го кажам.

ДИЈАДЕМА

Од небото, врз полињата напролет
паѓа невидлива мана.
Како пајажина е
во која занесно гледаат месечарите,
мртвите момчиња од старите
австроунгарски касарни.
Ќи изгубив сите дарови
кои ги чуваа за тебе
во очите слични
на глумарчиња во ветрот.
Можеби премногу
можеби премалку наликуваше на мене.
Родена во ветрот од заледениот Дунав.
Ќо победив стравот од луѓе
кога те изгубив засекогаш.

Што е толку тажно во звукот на цимбалот
ако не гласот на заталканиот
меѓу сосем слични светови?

Мостовите во Будим
секогаш ме потсетуваа на твоите раце.
Не остана ништо на нив,
а сè што имав
еднаш преку нив брзаше да ти нацрта
дијадема во снегот
да втаса пред ноќта
да ти ја бакне косата
со боја на зажарено влакно во уличните ламби
што ги осветлија бреговите
на сите светови кои никогаш повеќе
нема да посакам да ги видам
освен одвреме-навреме
во очите на тие момчиња
од старите австроунгарски касарни
на фотографиите кои би сакал
понекогаш
барем малку да наликуваат на мене.

ПРОЛЕТНО МОРЕ, ВРСАР

На Звонко Маковиќ

Како грош вшиен во облеката
на оној кој еднаш
морал да помине многу граници
соочен само со сопствената беда
и само со својот страв,
скриено е сето она
што посакав некогаш да ти го кажам.

Ти си конец
невидлива ленена нитка
со која и денес
се зашиени моите усни.

Црвената земја со чија прав
се означени страниците
на изгубените глаголски бривијари
е со боја на ноќниот умор во твоите очи.

Целиот свет што ми е познат
исчезнува во ретровизорот,
од десната страна на патот е пролетното море.

Однекаде од времето
скриено во малтерот
што полека се рони
помеѓу каменот и каменот,
ќе пристигне косач и ќе пристигне
јагне без очи.

Фустанот на исчезнатиот ангел
ќе ги покрие бунарите со километри околу
местото каде што застанавме.
Кој пие вода од дното на тие кладенци
може да рече дека видел делче од чисто небо
во морето кое заедно со мене молчи
и не ги бранува рибарските бротчиња
вкотвени во марината.

Во заливот на Драва
на почетокот од зимата видов мртов лебед
окован со лед и слана.

Наликуваше, на некаков необичен
но сосем извесен начин,
на недовршената Моцартова Ѓолема миса
која ја слушав од цедето
во твојот автомобил.

Она од каде што сум е далеку,
она кон коешто одам исчезнува и се враќа
кога за миг ќе ги затворам очите
како слика на расипан хотелски телевизор
веднаш по полноќ.

Р. М. Рилке никогаш не напиша
прецизни упатства
за достоинствено поетско стареење
и тоа е таа алка
што недостига во мојот
обид да прозборам за она
што всушност ми се
имаше случено пред тоа, долго пред
да сфатам каде почнува
и завршува заборавот

рамнодушноста од која ме
лечи морето
тие бели студени ѕидови
габите врз нивните влажни внатрешни страни
твојата соба во која е мирот
нешто сосем обично

нешто што не се подарува

нешто што не се препознава во случајот.

АМБРОЗИЈА

Навистина, што ќе им е
поезија на слободните луѓе?

Под дрвото
на кое висеше Бранко Миљковиќ
никогаш не расцути мандрагора.

Мајскиот бумбар од твоите трепки
одамна одлета во Померанија.

Мртвото тело на Нико се распаѓало
во летниот воздух зашто никој не сакал
да го преземе ковчегот кој со денови
проколнато скитал низ Европа
како полен од амброзија на крилото од ангелот.

Додека пеела
дел од берлинската прав
уште долго по невремето
й стивнувала во очите.

Никогаш, како неа,
не станавме бездомни
средовечни џанкери зашто
за тоа требаше малку повеќе време
од она што нам
ни го подари поезијата.

ВАРШАВА

Новиот е
таму каде што некогаш
е срушен стариот град.
Светилници, светилници ќерко моја
гледав во Варшава.
Нешто овде засекогаш
ме раздели на двајца, на тројца,
на прав и здив што
секој миг ме брише
од твоето памтење.

Еден, кој снег е и магла,
никогаш нема да ти се врати.

Светилници, светилници сонував
токму секоја зима
како смртта што сонуваше
тифус, милост и талири во коските и мевовите
на оние што одовде не
знаеја да се повлечат, Лили Марлен.

Тие златни муви во пајажината
ткаена на почетокот од летото.

Деновите со мирис на липа беа на пат кон тебе.

Она што дење скришно плачеше
овде ноќе понекогаш
ќе ми се насмевнеше во крошните.

Да си родена како дете
би се викала Јан.
Како оној пејач од Маклесфилд
што ја сидаше Варшава од чкорчиња
угаснати среде ден во сопствената уста,
како многумина тука и многумина
од оние момчиња од катинската шума.

Нивните души денес се капки дожд
кои последни остануваат на лисјата
и кога одново ќе блесне сонцето.

Никогаш нема да стасам до реката,
во тоа што тече и минува.

Можеби премногу пати за еден живот
се присетив дека сум прав.

Жолти светла на Мекдоналдс
во вир по поројниот дожд во Варшава.
Луѓе што минуваат низ сосем непознати улици
чи и имиња ми значат помалку
од она што отсекогаш сум сакал
да ми значи кој било збор.

Средовечна жена
чиј фустан со цветни мотиви на незаборавки
беше испрскан од такси-автомобил што брзаше
кон железничката станица.

Очи на видливо болно момче што плачеше
зашто не излезе навреме од возот
во кој тие денови просеше
секогаш неколку минути пред тргнувањето
кога се полнеа вагоните кон Познањ
таа доцна пролет
кога во Барања цутат тополите и низ воздухот
сè до Варшава
лета таа пајажина поради која
сите ние засекогаш
останавме да живееме во рамницата
оставајќи ги зачудени
сите тие ангели на несреќата и смртта
што нè наоѓаше веднаш
штом ќе ги отвореше очите
тука сосем близу до себе
како сонлива чистачка
што го наоѓаше будилникот врз ноќното орманче

што кажува дека дошол часот.

Содржина

момчиња од старите австроунгарски касарни	
Краков, Казимирц	9
Годишни времиња	11
Храмот на Шаламун	13
Ластовици во Барања	15
Носталгија	17
Пижами на одделението за рак	19
Сестри	20
Детство	22
Ѓробот на Дора Пејачевиќ во Нашице	23
Дијадема	24
Пролетно море, Врсар	25
Амброзија	27
Варшава	28
Коцки	31
Сискиа, север, Јендричко	33
Тракл, Ѓродек, задолжителни станици на сонот	35
Добова	36
таа што го допре мртвото време	
Замок	41
Песна за сирената	43
Тркало	45
Ништо	47
Случка во градот Ѓога	48
Вага	50
Ѓугутки	51
Таа што го допре мртвото време	53
Одблесоци	54
Abshied	56
Косовел	57
фанфари, светци и курви	
Ролан Барт	61
Мртво море	64
Бади Холи	65
Етно броенка	67
Зима во Осиек	68
Рејмонд Карвер и јас	70
Soundtrack.Кучиња	72
Magic & Loss	73

Мадригал	75
Фрагмент за близината и заборавот	76
Ничија земја, Камов	79
алцхајмерови апчиња	
Докторе, оче	83
Критичарите рекоа	91
Кратка биографија	93

Издава
Антолог
ул. „Киро Димушков“ бр. 40-б, Скопје
тел. (02) 2670 379 факс (02) 3065 843
Жиро сметка: 300000003188135
„Комерцијална банка“ а.д. Скопје
ЕДБ: 5038010500180
Тираж
800

Издавањето на ова дело беше поддржано од ТРАДУКИ, литературна мрежа на која припаѓаат Сојузното министерство за европски и меѓународни прашања на Република Австрија, Министерство за надворешни работи на Сојузна Република Германија, швајцарската фондација за култура ПроХелвеција, КултурКонтакт Австрија, Ѓете институтот, Агенцијата за книги на Словенија ЈАК, Министерството за култура на Република Хрватска, Одделот за култура на владата на кнежеството Лихтенштајн, како и Фондацијата за култура на Лихтенштајн и фондацијата „С. Фишер“.

traduki™

